

KMO Barometer 2023

Uitkomsten kmo België

Inhoud

1. Inleiding en methodologie
2. Samenvatting van de resultaten
3. Resultaten per onderwerp:
 - A. Financiële vooruitzichten en bedrijfsdoelen
 - B. Data, digitalisering en software
 - C. Boekhouding
 - D. Verantwoord ondernemen
 - E. Human Resources
4. Contact

1. Inleiding en methodologie

Inleiding en methodologie

Met het KMO Barometer onderzoek houdt Exact voeling met kleine en middelgrote ondernemingen. De KMO Barometer is een onderzoek naar zakelijke uitdagingen van kmo's, onder meer op het gebied van financiën, de rol van nieuwe technologieën, verantwoord ondernemen en human resources.

Het is een terugkerend tweejaarlijks onderzoek dat zowel in België als in Nederland wordt uitgevoerd. Deze zevende editie is uitgevoerd in het eerste kwartaal van 2023 door onafhankelijk [ICT onderzoeksbureau PB7](#) in opdracht van Exact. In totaal werkten 1.093 respondenten mee aan het onderzoek, allen met een bedrijfsgrootte tussen 5 en 250 FTE. Zij zijn bevraagd naar hun bevindingen via een web gebaseerde panel survey.

Respondenten zouden bij toeval klant kunnen zijn van Exact. Dit is echter niet bij ons bekend en respondenten zijn hier door het onafhankelijke onderzoeksbureau ook niet op geselecteerd. De steekproef is dusdanig ingericht dat er naast dit overall kmo-rapport ook representatieve rapporten beschikbaar zijn voor specifieke sectoren, namelijk

[accountancy](#), [productie](#), [handel](#), [zakelijke dienstverlening](#) en [bouw](#).

Het document dat u nu leest is een samenvatting van de belangrijkste bevindingen met betrekking tot de Belgische kmo-markt. Klik [hier](#) voor meer informatie over het KMO Barometer onderzoek, voor sectorspecifieke rapporten en uitkomsten van het [Nederlandse onderzoek](#).

Wemmel, 01-04-2023

Inleiding en methodologie

Onderzoeksopzet

- N=1.093 (527 in België en 566 in Nederland)
- Webgebaseerde panel survey, m.u.v. accountancies, zij ontvingen de enquête per e-mail.
- Gestratificeerde steekproef en weging; de uitkomsten zijn gewogen naar sector en land om tot representatieve uitkomsten te komen.

	België	Nederland	Totaal
Accountancy	80	80	160
Productie	80	80	160
Handel	80	80	160
Bouw	60	60	120
Zakelijke dienstverlening	93	125	218
Overige kmo	134	141	275
Totaal	527	566	1.093

2. Samenvatting van de resultaten

Samenvatting KMO Barometer 2023

In 2023 liet Exact voor de zevende keer het KMO Barometer onderzoek uitvoeren. Dit onderzoek, dat werd gehouden onder 527 Belgische kmo's in het eerste kwartaal van 2023, laat zien dat kmo's voor veel uitdagingen staan. Het zijn dan ook economisch onzekere tijden: er is een tekort aan materialen en lange levertijden. De inflatie is hoog en er is een groot tekort aan personeel.

Omzet- en winstverwachtingen en uitdagingen

De meerderheid van de kmo's (54%) verwacht stabiele omzet in 2023, slechts 29% verwacht een positieve winstmarge. Inflatie is een belangrijke factor die van invloed is op de winstmarges. Veel kmo's hebben moeite om de verhoogde kosten door te berekenen aan klanten. Het vinden van geschikt personeel was in eerdere jaren de grootste uitdaging voor kmo's, maar in 2023 staan efficiënter werken en kostenbesparing bovenaan de prioriteitenlijst, gevolgd door het vinden en behouden van werknemers.

Digitalisering

De alsmat stijgende kosten vergroten de noodzaak om efficiënt te werken. Digitalisering en automatisering kunnen kmo's daarbij helpen. Uit het KMO Barometer onderzoek blijkt dat een meerderheid van 55% van de kmo's ook prioriteit stelt aan digitalisering van het bedrijf. Ruim een derde van de

=exact

kmo's geeft echter aan dat budgetbeperkingen een grote uitdaging vormen voor digitalisering.

Boekhoudkundige uitdagingen

Kijken we specifiek naar boekhoudkundige uitdagingen, dan zien we dat het verlagen van de administratieve druk de grootste uitdaging is. Het tijdig laten betalen van klanten staat net als in 2021 op de tweede plaats. Het onderzoek laat ook zien dat 14% van alle uitstaande facturen bij kmo's achterstallig is en dat 6% zelfs nooit betaald wordt.

Verantwoord ondernemen en human resources

Voor het eerst vroegen we respondenten van het KMO Barometer onderzoek naar hun mening over verantwoord ondernemen. Een hot topic zo blijkt, want voor 58% van alle kmo's is verantwoord ondernemen een belangrijke bedrijfsdoelstelling. Niet alleen duurzaamheid en de CO2-voetafdruk spelen een rol, ook op het gebied van diversiteit en inclusie wordt actief beleid gevoerd door kmo's. De grootste HR-uitdaging voor kmo's is momenteel het invullen van vacatures, 34% van de respondenten geeft aan hier moeite mee te hebben.

3A. Uitkomsten:

Financiële vooruitzichten en bedrijfsdoelen

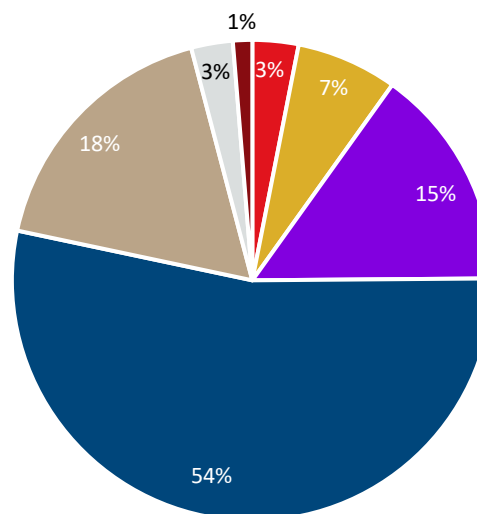
Omzet- en winstverwachtingen

Belgische kmo's staan in 2023 voor vele uitdagingen. Hoewel de Covid-19-pandemie officieel voorbij is, zijn de economische gevolgen ervan nog altijd merkbaar: materiaal schaarste en lange levertijden zijn nog steeds aan de orde van de dag. Bovendien drijft de oorlog in Oekraïne de prijzen op en blijkt de krapte op de arbeidsmarkt nog lang niet voorbij. Dat deze uitdagingen kmo's bezighouden, zien we terug in de resultaten van het KMO Barometer Onderzoek.

Positieve winstmarge is moeilijk in 2023: 52% verwacht neutrale winstmarge te realiseren.

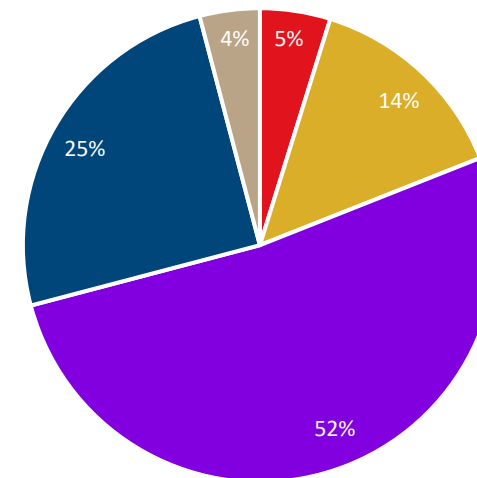
Een ruime meerderheid van 54% van de kmo's verwacht dat de omzet in 2023 stabiel blijft. 22% voorziet een toename van de omzet in 2023 en een kwart voorspelt een afname van de omzet. Wat betreft de winstverwachting zijn ondernemers iets positiever. Slechts 19% voorspelt een afname van de nettowinstmarge. Toch is het realiseren van een positieve winstmarge moeilijk. Een meerderheid van 52% van de kmo's verwacht in 2023 een neutrale winstmarge te realiseren, wat wil zeggen dat de kosten en opbrengsten aan elkaar gelijk zijn. Slechts 29%, van de kmo's voorziet een positieve winstmarge.

Verwacht u dat uw omzet toe- of afneemt in 2023?

- Zeer sterke afname (> dan 10%)
- Sterke afname (-5 tot -10%)
- Afname (-5% tot -2%)
- Stabiel (-2% tot +2%)
- Toename (2% tot 5%)
- Sterke toename (5% tot 10%)
- Zeer sterke toename (> dan 10%)

Verwacht u in een positieve of een negatieve nettowinstmarge?

- Sterk negatief (> dan 10%)
- Licht negatief (-10% tot -2%)
- Neutraal (-2% tot +2%)
- Licht positief (2% tot 10%)
- Sterk positief (> dan 10%)

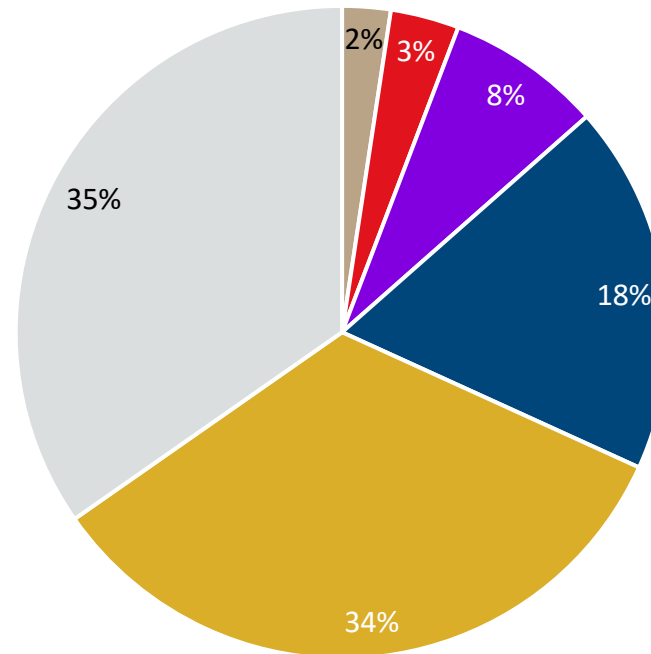
Het effect van inflatie

Kmo's kunnen hogere prijzen vaak niet doorberekenen aan klanten

Een belangrijke oorzaak voor het kleine percentage kmo's dat in 2023 een positieve winstmarge verwacht te realiseren, is de inflatie. De grafiek hiernaast laat zien dat de inflatie bij 63% van de kmo's een negatief effect heeft op het bedrijfsresultaat.

Zoomen we hier dieper op in, dan zien we dat 34% van de kmo's een uitdaging ervaren in het doorberekenen van de hogere prijzen aan klanten. De hogere prijzen leiden bij 18% van de kmo's tot een afname van de verkopen. Van alle kmo's in België is 8% zelfs genoodzaakt om de productie terug te schroeven en 3% vreest de activiteiten volledig te moeten staken.

Op welke manier heeft de inflatie (zoals hogere energie- en grondstofprijzen) effect op uw bedrijfsresultaat?

- Het heeft een positief effect op onze winstmarge
- We vrezen dat we onze activiteiten moeten staken
- We moeten de productie beperken
- Doordat we de prijzen verhogen, nemen de verkopen af
- We kunnen de hogere prijzen niet of beperkt doorberekenen aan de klant
- Weinig of geen effect

Uitdagingen & bedrijfsdoelen

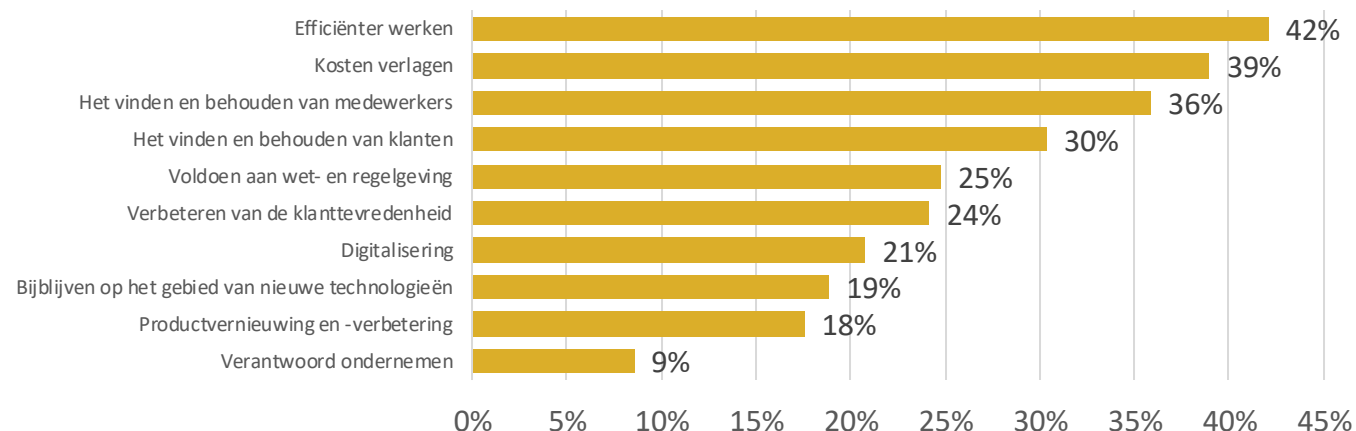
Efficiënter werken belangrijkste zakelijke uitdaging

In voorgaande jaren was het vinden van geschikt personeel de belangrijkste uitdaging van een kmo-bedrijf. In 2023 staat het efficiënter werken op de eerste plaats, gevolgd door het verlagen van kosten. Het vinden en behouden van medewerkers zien we dit jaar terug op plaats drie. Deze bevindingen liggen in lijn met het eerder geschetste beeld van de Belgische economie, dat gekenmerkt wordt door inflatie en een krappe arbeidsmarkt.

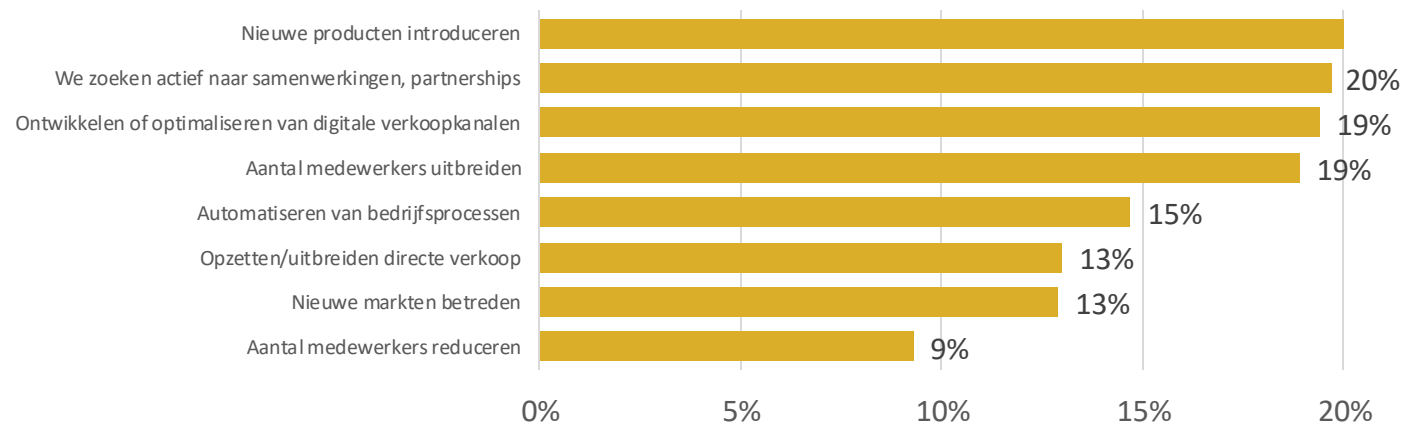
Inzetten op product en het aanbod ervan

Kijken we naar de manier waarop kmo's hun doelen in 2023 willen realiseren, dan is het introduceren van nieuwe producten, samen met het zoeken naar samenwerkingen of partnerships, erg populair. Een vijfde van alle kmo's zet daar op in. Ook het ontwikkelen of optimaliseren van digitale verkoopkanalen en het uitbreiden van het aantal medewerkers scoort met 19% hoog. Hiermee kunnen we concluderen dat kmo's productgedreven zijn en naast de ontwikkeling ervan ook actief zoeken naar manieren om producten op de markt te brengen.

Wat zijn de top-3 zakelijke uitdagingen voor uw bedrijf?

Welke middelen bent u van plan te gebruiken om uw bedrijfsdoelen voor 2023 te realiseren?

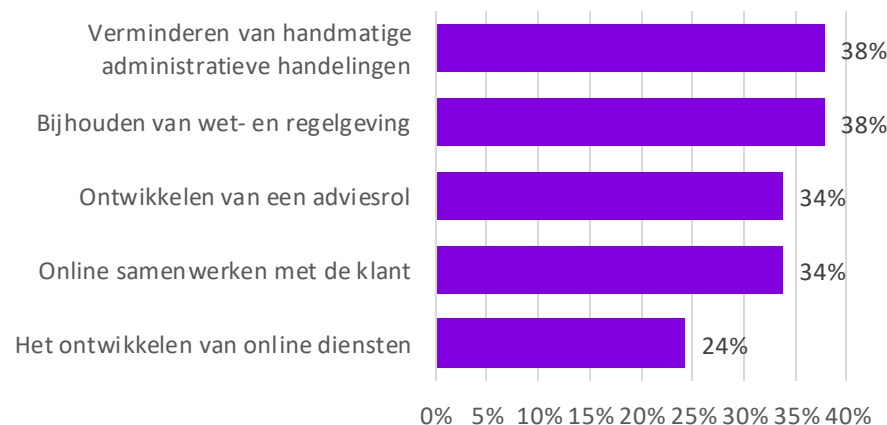

Zakelijke uitdagingen per sector

Kosten belangrijke uitdaging

Per sector zijn er ook specifieke uitdagingen. De figuren op deze pagina geven de vijf meest genoemde zakelijke uitdagingen per sector weer. Deze lopen best wat uiteen, maar in vrijwel elke sector staan gestegen kosten of druk op prijzen/tarieven in de top vijf van zakelijke uitdagingen.

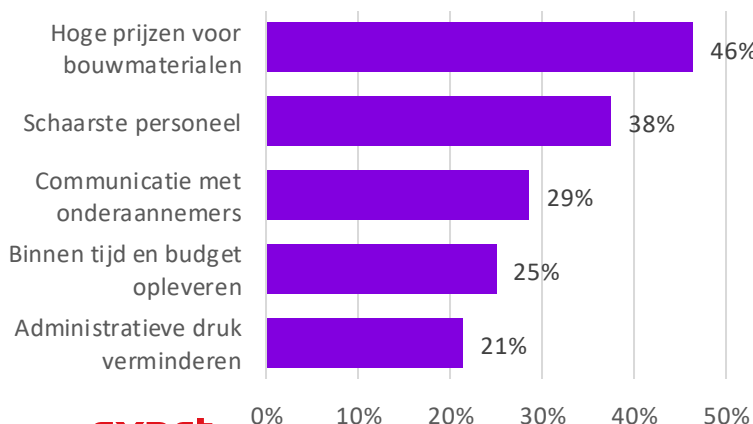
Boekhoudkantoren

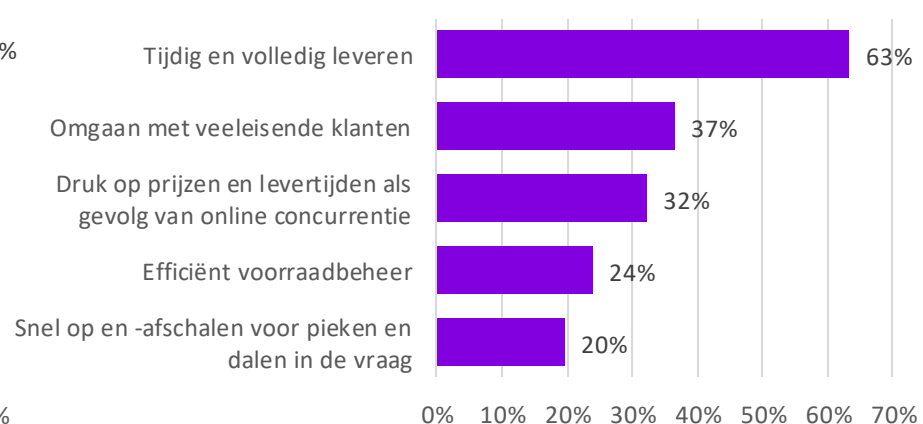
Zakelijke dienstverleners

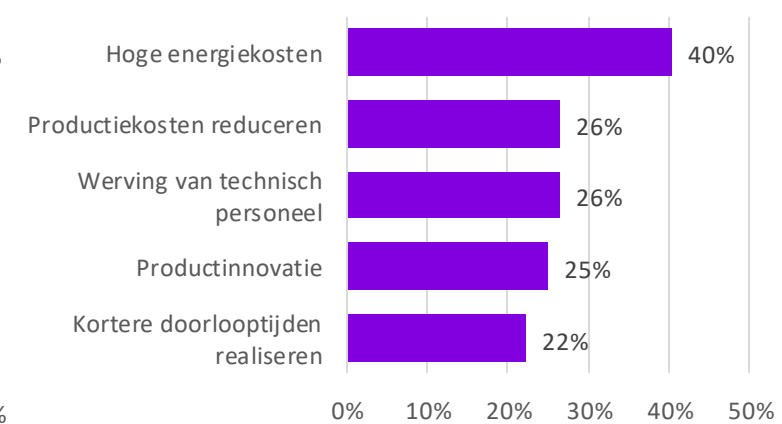
Bouw

Handel

Productie

3B. Uitkomsten:

Data, digitalisering en software

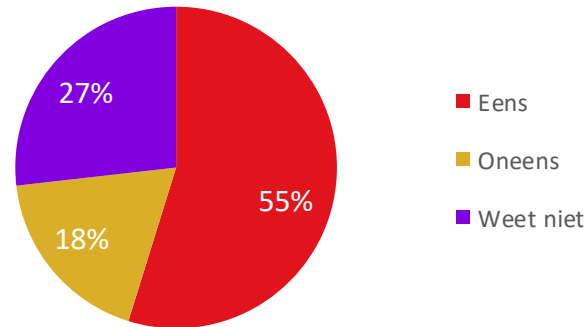
De rol van data

Data meestal niet leidend

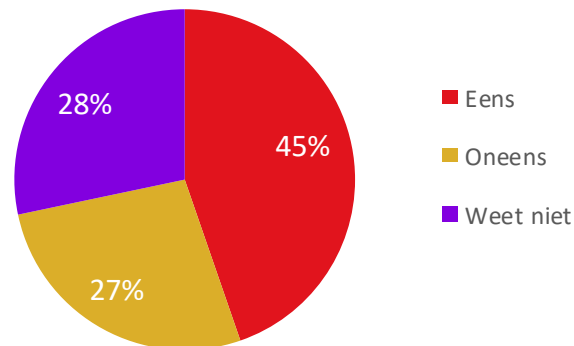
De alsmaar stijgende prijzen en krappe arbeidsmarkt vergroten de noodzaak om efficiënt te werken. Digitalisering en automatisering kunnen daarbij helpen: het maakt sneller werken mogelijk en vergroot het inzicht in de organisatie, waardoor beter onderbouwde beslissingen genomen kunnen worden. We vroegen kmo's daarom naar hun mening op het gebied van data, digitalisering en software.

55% van alle kmo's gelooft dat data-analyses leiden tot betere zakelijke beslissingen. Opmerkelijk is dan ook dat data slechts voor 14% van de kmo's leidend is als er daadwerkelijk zakelijke beslissingen moeten worden genomen. Een meerderheid van 71% geeft aan dat data momenteel ondersteunend zijn of een beperkte rol spelen binnen de organisatie. 45% wil wel meer sturen op data en staat daarom open voor nieuwe softwaretools.

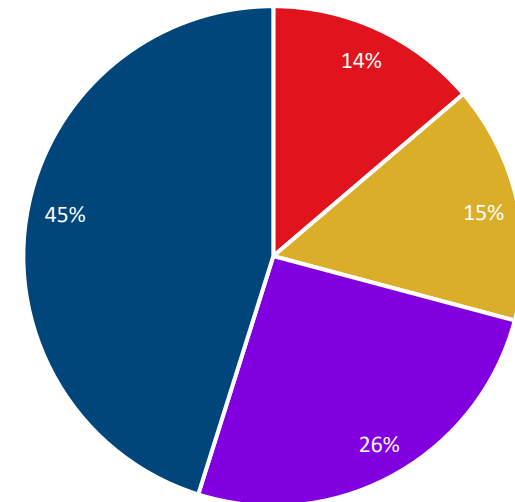
Ik geloof dat data-analyses leiden tot betere zakelijke beslissingen

We willen veel meer sturen op data en staan daarom open voor nieuwe softwaretools

Hoe leidend zijn data op dit moment bij het nemen van zakelijke beslissingen binnen uw organisatie?

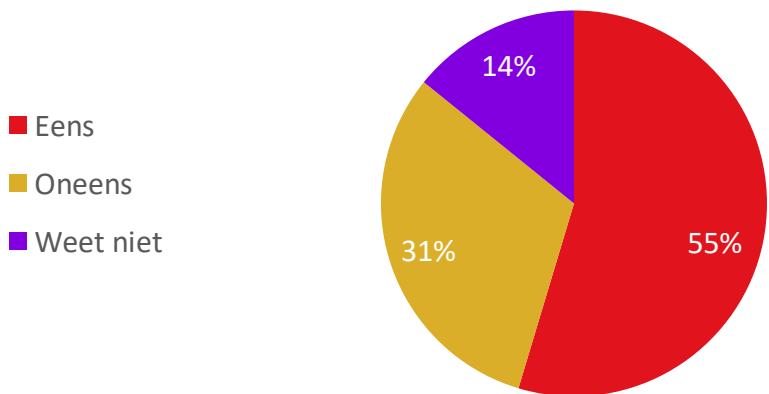
- Data zijn altijd leidend
- Data zijn soms leidend, soms ondersteunend
- Data zijn ondersteunend
- Data spelen een beperkte rol binnen onze organisatie

Het belang van digitalisering

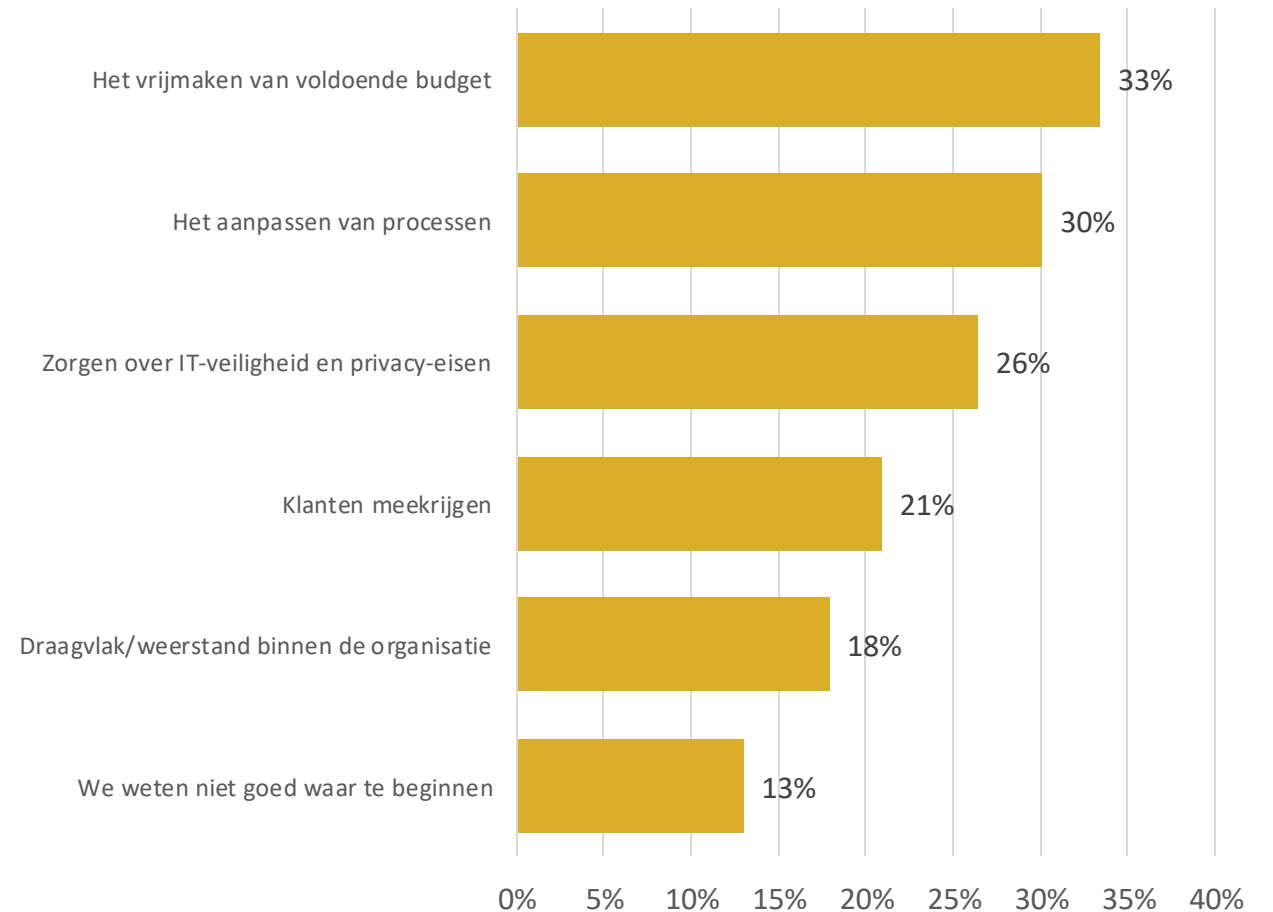
Digitalisering heeft hoge prioriteit, terwijl budget vrijmaken een uitdaging is

Voor 55% van alle kleine en middelgrote organisaties heeft digitalisering in 2023 een hoge prioriteit. In 2021 lag dit percentage nog op 50%. Hoewel het aantal kmo's dat graag wil digitaliseren gestegen is, blijft het uitdagend om dit succesvol te doen. Vermoedelijk speelt de huidige economische situatie hier een belangrijke rol in. Want kijken we naar de uitdagingen waar ondernemers tegenaan lopen om digitalisering van de organisatie succesvol te maken, dan zien we dat het vrijmaken van voldoende budget voor ruim een derde van de kmo's een grote uitdaging is. In 2021 was het vrijmaken van voldoende budget voor slechts 24% van de kmo's een uitdaging.

Digitalisering van ons bedrijf heeft een hoge prioriteit

Wat zijn voor u de belangrijkste uitdagingen om de digitalisering van uw bedrijf succesvol te maken?

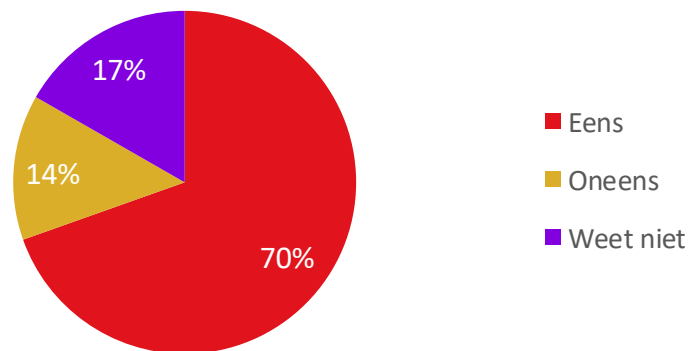

Technologische ontwikkelingen en software

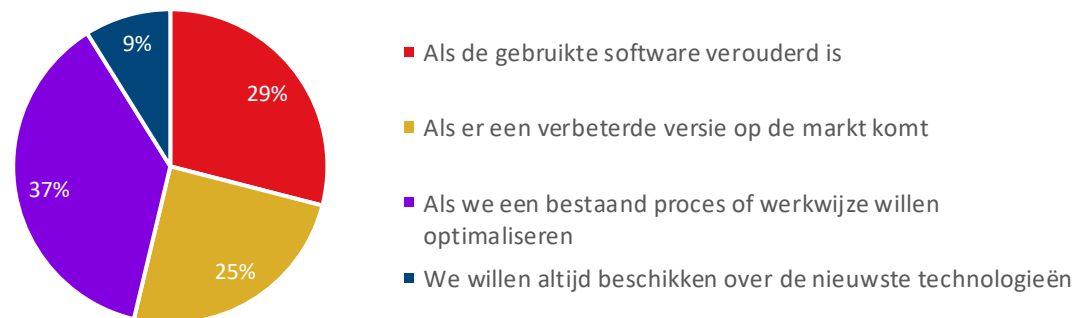
Kmo's staan niet te springen voor nieuwe technologieën

Uit het Exact KMO Barometeronderzoek blijkt dat een overgrote meerderheid van 70% van de ondernemers gelooft dat technologische veranderingen de komende drie jaar een sterke impact zullen hebben op het concurrentielandschap. Software speelt daarin een belangrijke rol, toch zijn kmo's niet proactief als het gaat om zakelijke softwarepakketten. Slechts 9% van hen wil altijd over de nieuwste technologieën beschikken, een sterke daling ten opzichte van 2021, toen nog 27% aangaf altijd over de nieuwste technologieën te willen beschikken. Kijken we nader naar het gebruik van software dan zien we dat boekhoudsoftware met 77% het meest populair is onder kmo's, gevolgd door software voor de salarisadministratie (74%) en orderverwerking en facturatie (73%).

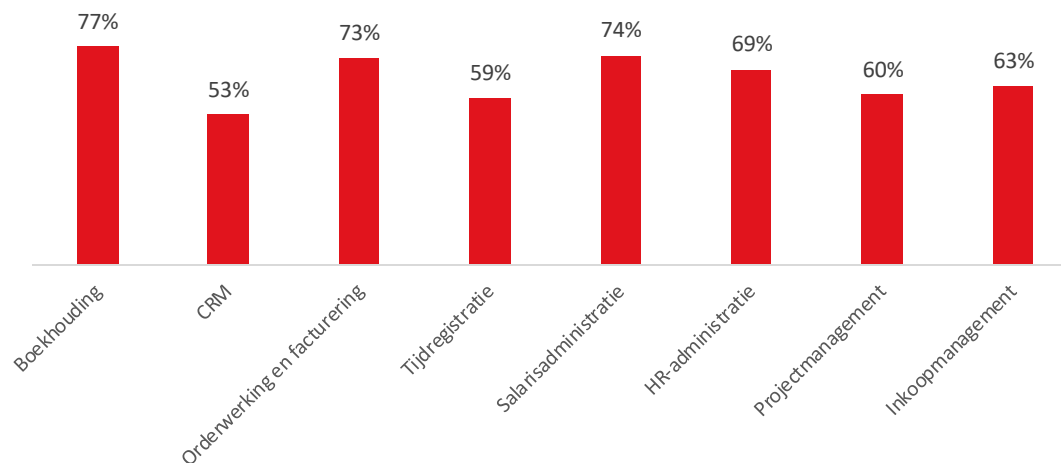
Technologische veranderingen zullen de komende drie jaar een sterke impact hebben op het concurrentielandschap in onze markt

Op welk moment besluit u op zoek te gaan naar een nieuw zakelijk softwarepakket?

Gebruikt uw bedrijf een specifiek softwarepakket voor de volgende processen:

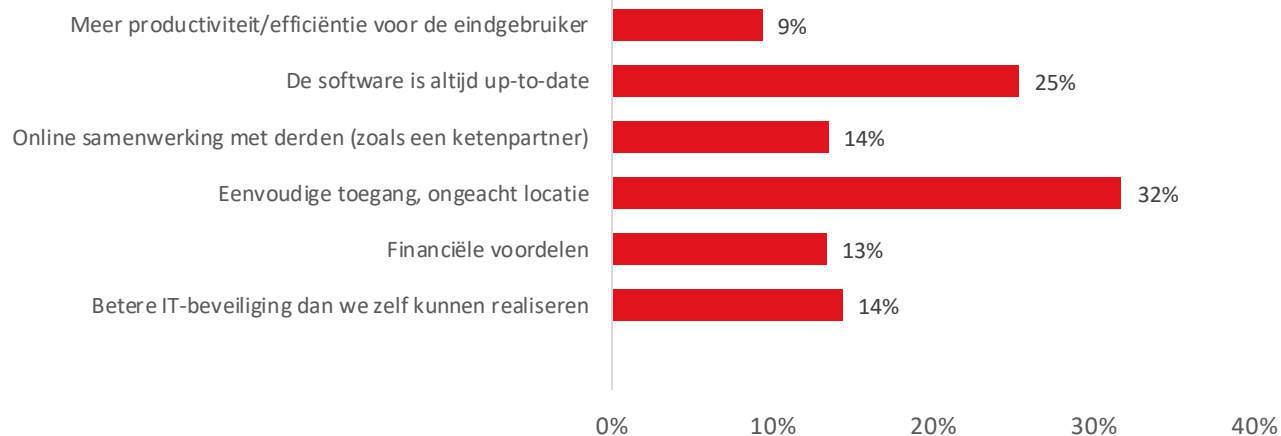

Software gebruik

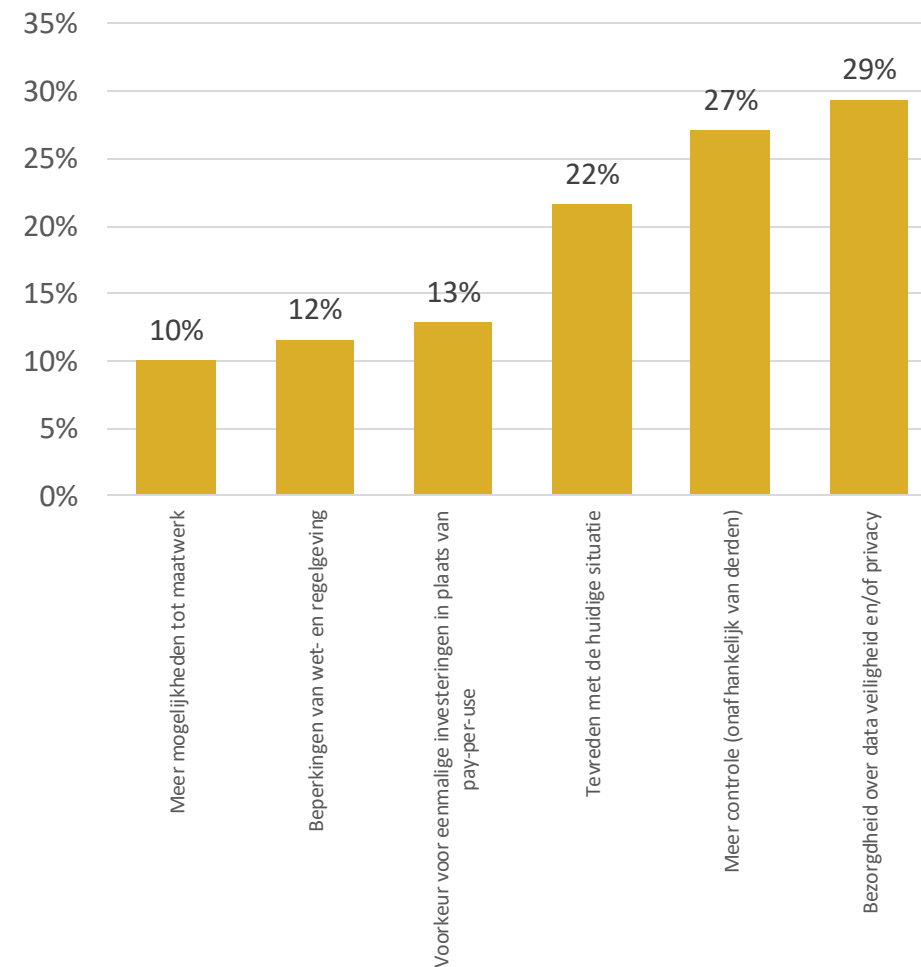
Software draait nog vaak op lokale servers

Kijken we nader naar de door kmo's gebruikte software, dan zien we dat zij nog altijd weinig vanuit de cloud werken. Wel is het percentage cloud software is in alle categorieën licht gestegen ten opzichte van 2021. Gehoste software of software op locatie is veruit het meest populair. Redenen hiervoor zijn met name bezorgdheid over veiligheid en privacy (29%), het hebben van meer controle (27%) en tevredenheid met de huidige situatie (22%).

Welke van de volgende voordelen heeft u daadwerkelijk ervaren met behulp van cloud of gehoste softwareoplossingen?

Wat zijn of zouden belangrijke redenen zijn voor het behouden of selecteren van lokale (op een eigen server) oplossingen?

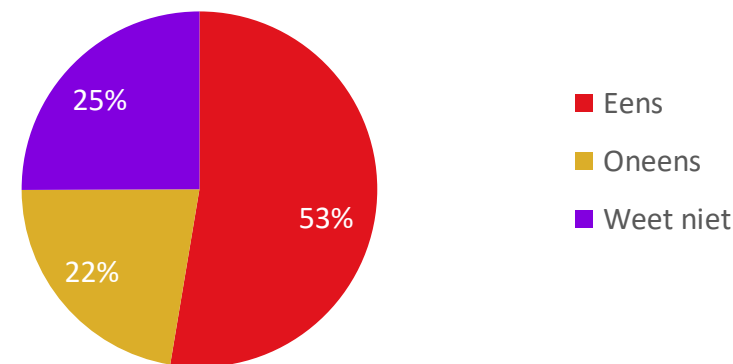
3C. Uitkomsten: *Boekhouding*

Financieel inzicht

Excel nog altijd belangrijke tool voor het voeren van de boekhouding

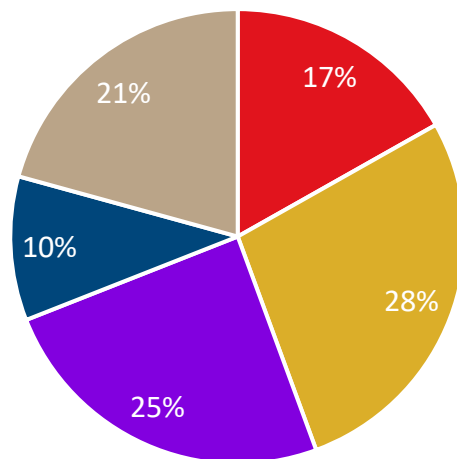
We vroegen kmo's in dit Barometer Onderzoek naar hun boekhouding. Uit de resultaten blijkt dat Excel nog altijd een grote rol speelt in de financiële administratie van kmo's. Voor zo'n 45% van de bedrijven is Excel eigenlijk het enige instrument dat zij gebruiken. Dat is 8% minder dan vorig jaar. Gezien 37% van de kmo's hun financiële processen verder wil automatiseren, is de verwachting dat het percentage afhankelijkheid aan Excel spreadsheets verder zal dalen. Toch zijn veel kleine en middelgrote organisaties tevreden met hun financiële administratie, het verloopt snel en efficiënt en een meerderheid van 53% heeft benodigde informatie snel inzichtelijk.

Ik kan alle financiële informatie die ik nodig heb snel boven water krijgen

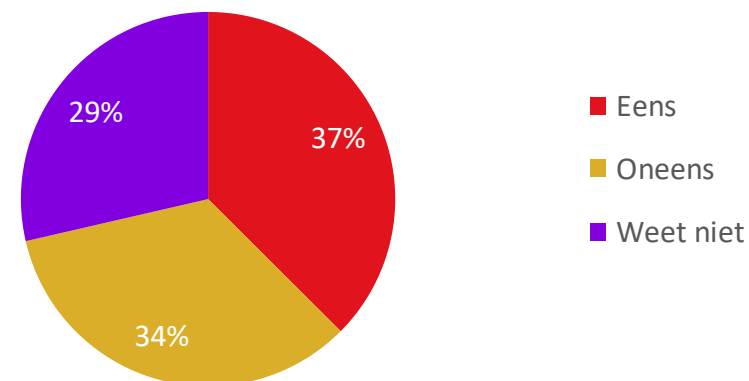

Hoe afhankelijk is uw bedrijf van Excel spreadsheets om financiële processen te beheren?

- Sterk afhankelijk: Excel is onmisbaar
- Afhankelijk: Excel wordt veel gebruikt
- Enigszins afhankelijk: het wordt gebruikt, maar beperkt
- Niet afhankelijk: we gebruiken speciale financiële tooling
- Weet het niet

Verdere automatisering van mijn financiële processen is een prioriteit

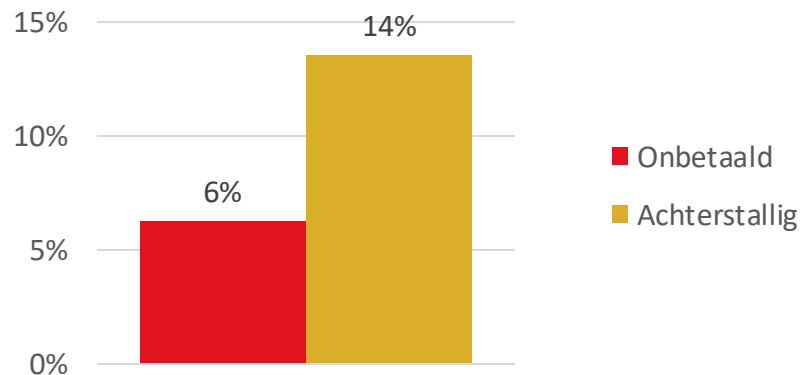

Boekhoudkundige uitdagingen

Het verlagen van administratieve druk blijft lastig

Net als in voorgaande jaren, is ook in 2023 het verlagen van de administratieve druk de grootste uitdaging van de financiële administratie van een kmo. Het tijdig laten betalen van klanten staat net als in 2021 op de tweede plaats. Zoomen we dieper in op de uitdaging klanten tijdig te laten betalen, dan zien we dat 14% van alle uitstaande facturen bij kmo's achterstallig zijn en dat 6% zelfs nooit betaald wordt. Deze cijfers zijn positief ten opzichte van het laatste onderzoek in 2021. Toen was 15% van de facturen achterstallig en werd 12% nooit betaald.

Welk percentage openstaande facturen is achterstallig en wordt uiteindelijk niet betaald?

Wat ziet u als de grootste uitdagingen in de financiële administratie?

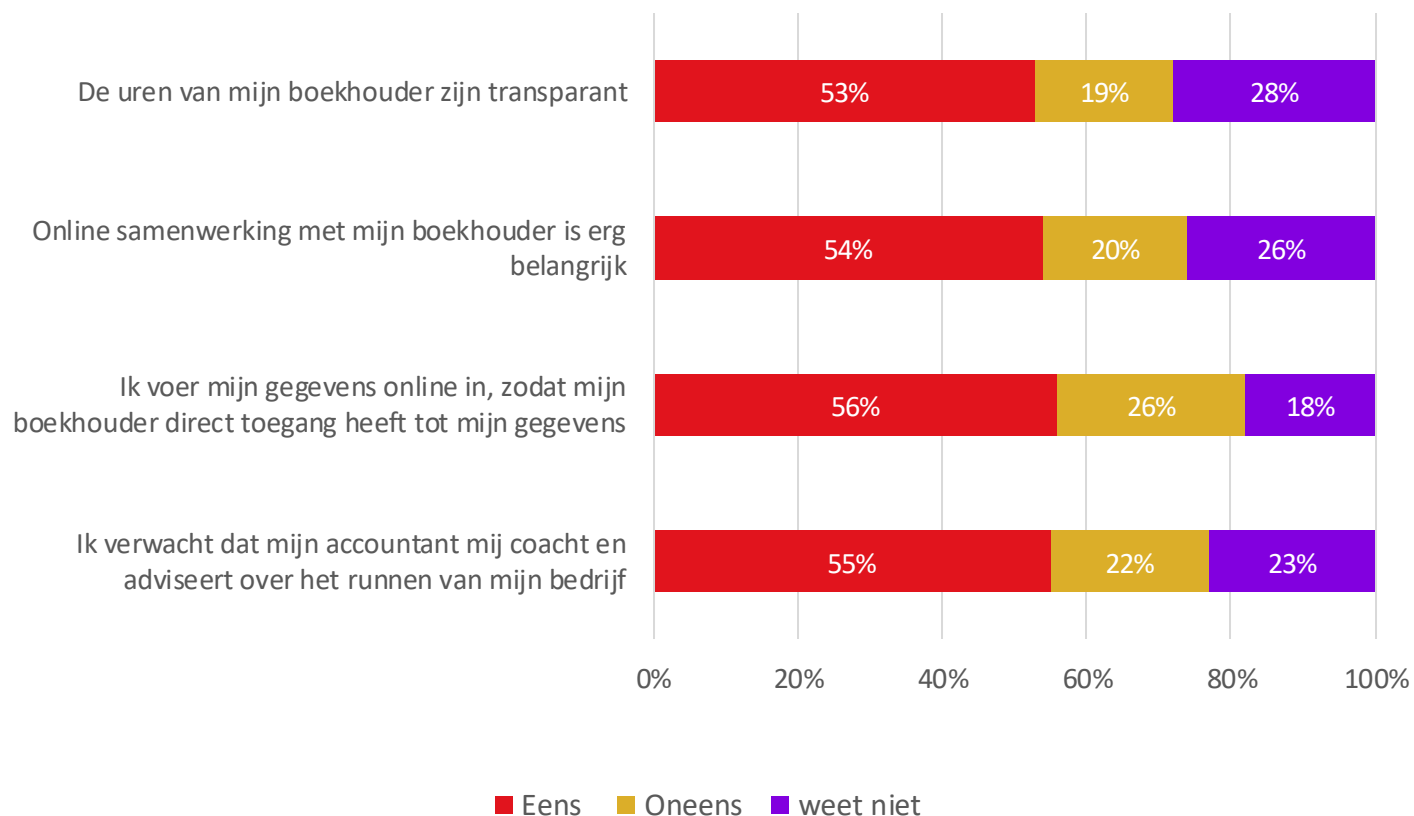

Samenwerking met de accountant

Online samenwerking belangrijk

Tot slot vroegen we kmo's naar de samenwerking met hun accountants. Daarover zijn kmo's vrij tevreden.

- Een meerderheid van 53% van alle kmo's vindt dat de uren van zijn of haar boekhouder transparant zijn.
- Een ruime meerderheid van 54% vindt online samenwerking met zijn of haar accountant belangrijk.
- We zien dan ook dat een overgrote meerderheid van 56% online gegevens invult, zodat een accountant direct inzicht heeft in het betreffende bedrijf.
- Kmo's verwachten bovendien dat een accountant een coachende en adviserende rol inneemt.

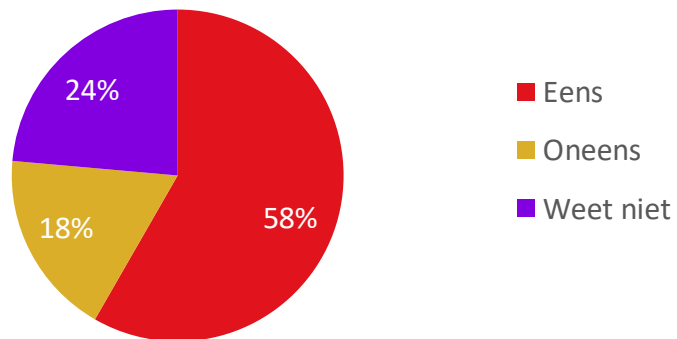
3D. Uitkomsten: *Verantwoord ondernemen*

Het belang van verantwoord ondernemen

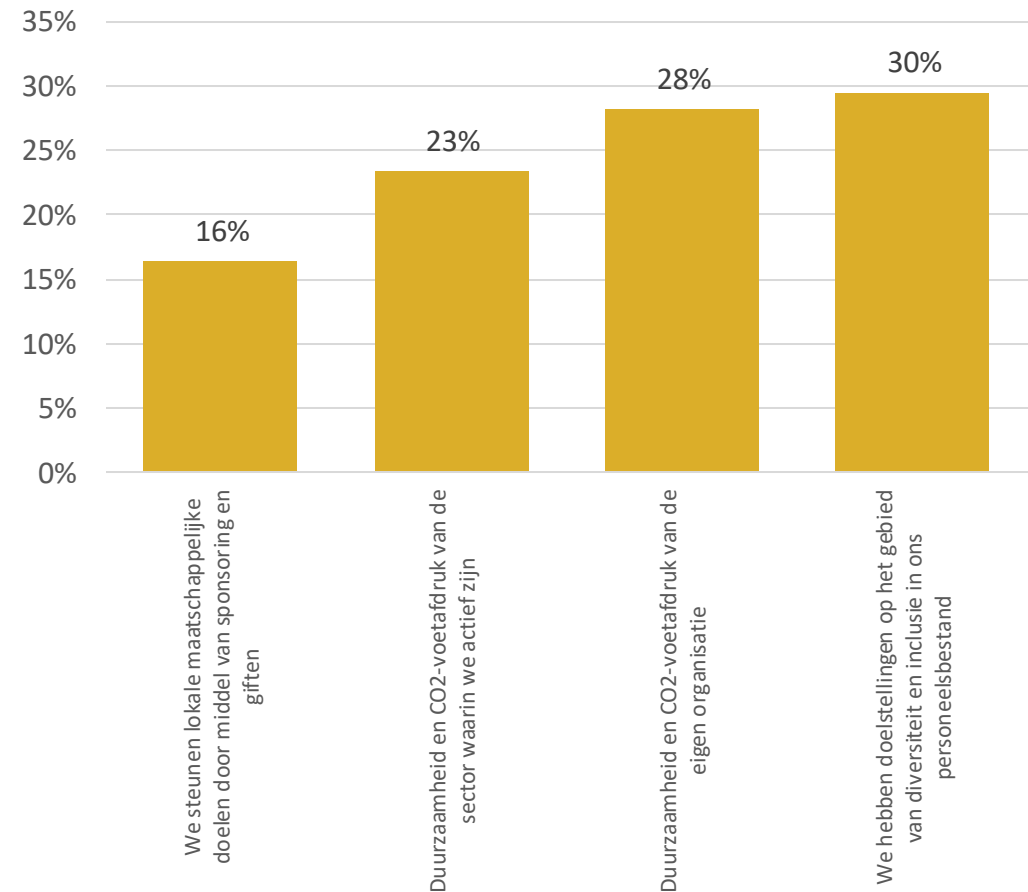
Verantwoord ondernemen is belangrijk

Voor het eerst vroegen we respondenten van het KMO Barometer Onderzoek naar hun mening over verantwoord ondernemen. Dat het met recht een hot topic is, blijkt uit de antwoorden. Voor bijna 60% van de kmo's is verantwoord ondernemen een belangrijke bedrijfsdoelstelling. Kijken we naar het beleid dat zij voeren, dan zien we dat slechts 27% van de kleine en middelgrote organisaties geen actief beleid voert op mvo. De overige 73% doet dat wel en heeft met name beleid op het gebied van diversiteit (30%) en duurzaamheid (28%).

Verantwoord ondernemen is een belangrijke doelstelling voor ons bedrijf

Op welke van de volgende MVO-gebieden voert uw organisatie actief beleid?

3E. Uitkomsten:

Human resources

HR-uitdagingen

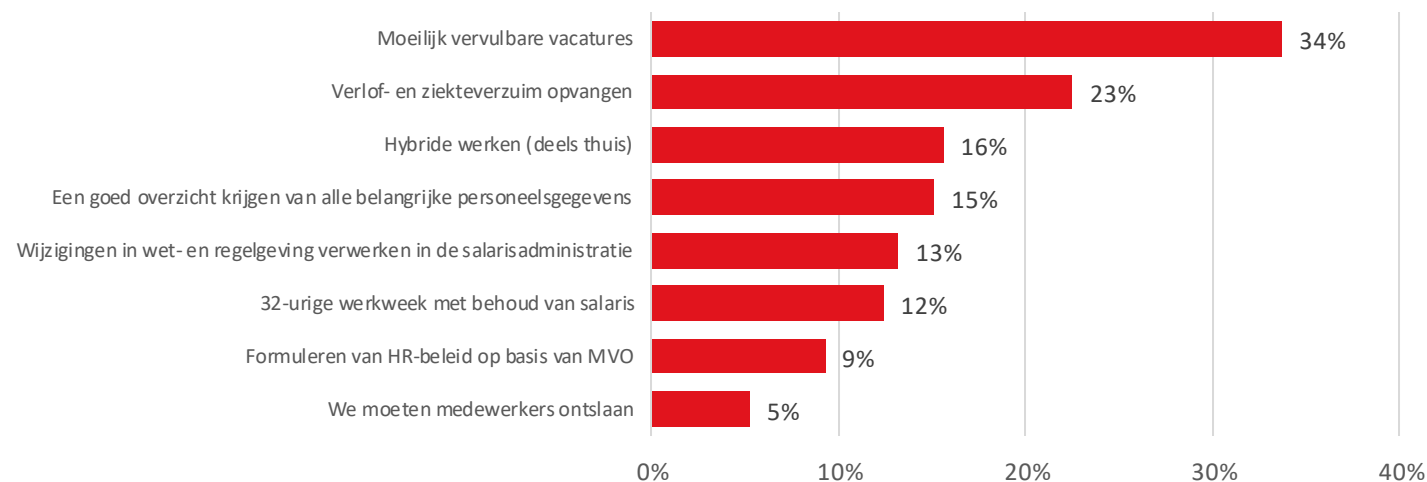
Vacatures moeilijk in te vullen

Eveneens voor het eerst vroegen we respondenten van het KMO Barometer Onderzoek naar uitdagingen op het gebied van human resources. De krappe arbeidsmarkt blijkt een probleem, ruim een derde (34%) vindt het moeilijk vacatures in te vullen. Bij 23% van de ondernemers is ook het opvangen van verlof- en ziekteverzuim een grote uitdaging.

Oplossingen personeelstekort weinig vernieuwend

Oplossingen voor de problemen zijn echter vrij traditioneel. Bijna een derde van de ondervraagden doet niets anders om nieuwe medewerkers aan te trekken. Slechts 14% van de respondenten geeft aan beter secundaire arbeidsvoorwaarden te bieden zoals de mogelijkheid tot thuiswerken.

Wat ziet u als de belangrijkste HR-uitdagingen voor uw organisatie op dit moment?

Wat doet uw organisatie om een mogelijk personeelstekort op te lossen?

Thuiswerken & verlofadministratie

Thuiswerken is blijvend

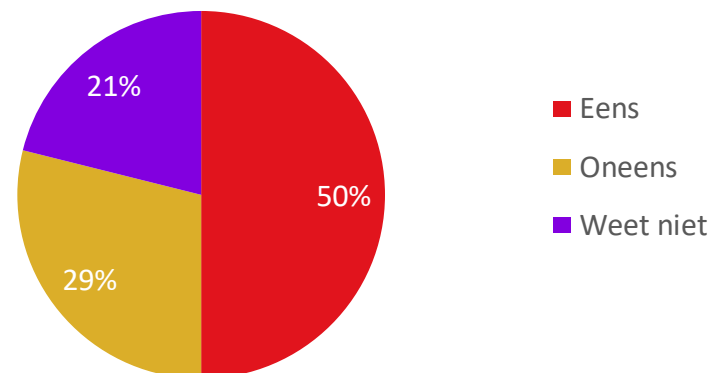
Hoewel er voor het aantrekken van nieuwe medewerkers niet nadrukkelijk wordt ingezet op secundaire arbeidsvoorwaarden als thuiswerken, blijven we dit na corona wel graag doen. In 2021 investeerde nog 29% van de kmo's in betere thuiswerkmogelijkheden, in 2023 is dit percentage gestegen naar 50%. Daarmee is thuiswerken een blijvertje.

Verlofadministratie veelal gedigitaliseerd

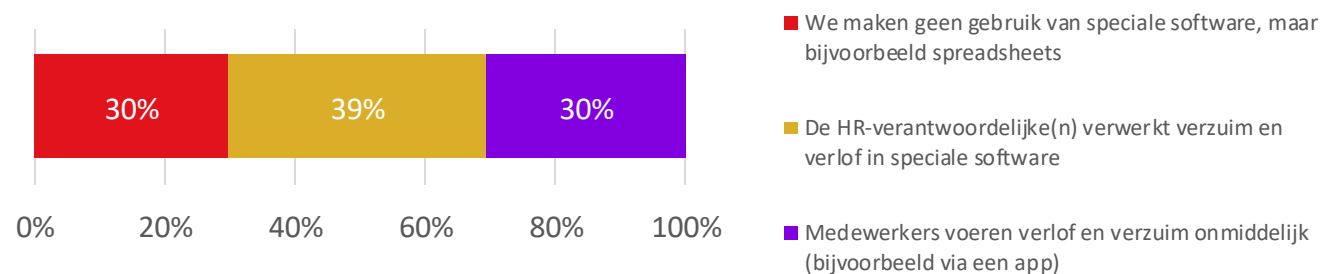
We vroegen kmo's in dit onderzoek ook naar de mate waarin de verzuim- en verlofadministratie gedigitaliseerd is. Uit de antwoorden blijkt dat:

- 30% van de bedrijven over een speciale tool beschikt, waarmee medewerkers verlof en verzuim zelf kunnen invoeren.
- De meeste organisaties laten de invoer echter over aan de HR-verantwoordelijke (39%).
- Slechts 30% van de kmo's gebruikt geen speciale software voor het bijhouden van verlof- en verzuimgegevens.

We investeren in digitale faciliteiten om efficiënt en veilig hybride te kunnen werken (zodat medewerkers deels vanuit huis kunnen werken)

In welke mate is de administratie van verzuim en verlof gedigitaliseerd?

4. Contact

Contact

Auteursrecht

Het is toegestaan resultaten uit het KMO Barometer Onderzoek over te nemen in eigen publicaties, mits de bron vermeld wordt en het geen commerciële doeleinden dient.

Over Exact

Exact ontwikkelt cloud software voor kleine en middelgrote bedrijven en hun accountants. De producten automatiseren bedrijfsprocessen: van financiën tot HR en van logistiek tot projectmanagement. Dat levert niet alleen tijdswinst op, maar ook inzicht. Zo kunnen klanten efficiënt werken, onderbouwde beslissingen en verder groeien. Inmiddels vertrouwen ruim 675.000 bedrijven, voornamelijk in Nederland, België en Duitsland, op Exacts software.

Exact is in 1984 opgericht in Delft, waar het hoofdkantoor nog altijd gevestigd is. Dagelijks werken ruim 2.000 ambitieuze professionals aan innovatie. Verantwoord ondernemen staat daarbij centraal, want alleen met respect voor elkaar, het milieu en de samenleving kan de organisatie op lange termijn van waarde zijn.

Vragen & Contact

Heeft u vragen over de KMO Barometer?

Neem gerust contact met ons op:

 www.exact.com | media@exact.com